

Klimat- och näringslivsdepartementet
Enheten för cirkulär ekonomi, kemikalier och strålning

Stockholm
2026-02-03

Vår referens
André Nilsson

Dnr
KN2025/02361

Remissyttrande

Promemorian *Prövningen av avfallshanteringsplaner för utvinningsavfall och vissa kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om kritiska råmaterial*

Företagarna har beretts möjlighet att yttra sig över promemorian KN2025/02361. Här följer våra synpunkter.

Sammanfattning av förslagen

Promemorian föreslår nationella anpassningar till EU:s förordning om kritiska råmaterial (CRMA) samt ändringar i prövningsprocessen för avfallshanteringsplaner för utvinningsavfall. Syftet är att skapa en mer effektiv och förutsägbar process för tillståndsgivning och att främja återvinning av kritiska råmaterial från avfall. Prövningen av en verksamhets avfallshanteringsplan flyttas från tillståndsmyndigheten till tillsynsmyndigheten. För nya anläggningar föreslås att denna utredning ska hanteras av tillståndsmyndigheten inom ramen för tillståndsprövningen. För befintliga anläggningar föreslås däremot att utredningen ska lämnas in till och hanteras av tillsynsmyndigheten.

Promemorian föreslår ett förtydligande i miljöbalken som innebär att beslut som en myndighet fattar med direkt stöd av en EU-förordning, som kompletterar miljöbalken, ska kunna överklagas till mark- och miljödomstol.

Företagarnas synpunkter

Företagarna delar promemorians ambition att stärka Sveriges försörjning av kritiska råmaterial och att skapa effektiva och förutsägbara tillståndsprocesser. Tydliga och effektiva regler är en förutsättning för att företag ska kunna investera, växa och bidra till gröna och digitala omställningar. De förslag som nu presenteras riskerar dock att leda till motsatsen: en mer fragmentiserad process med ökad administrativ börda och minskad förutsägbarhet för berörda verksamhetsutövare.

En uppdelad prövningsprocess kan leda till oförutsägbarhet

Förslaget att separera prövningen av avfallshanteringsplanen från tillståndsprocessen kan resultera i en kostnadsdrivande tvåstegsprocess. För en företagare innebär detta att man efter en redan lång och komplex tillståndsprövning måste inleda en ny process hos en annan myndighet. Detta leder till en betydande osäkerhet, då de slutgiltiga villkoren för avfallshanteringen inte är kända när investeringsbeslutet fattas. Det är en modell som skapar oförutsägbarhet snarare än den effektivitet som eftersträvas. Logiken bakom att dela upp ansvaret för utredningen om återvinningsbarhet mellan tillstånds- och tillsynsmyndighet, beroende på om en anläggning är ny eller befintlig, är också svår att förstå och riskerar leda till olika tolkningar och ojämlika villkor. En samlad prövning av samtliga delar hos en och samma myndighet skulle kunna resultera i en mer förutsägbar och effektiv process.

Konsekvenserna för mindre företag är otillräckligt analyserade

Införandet av ett krav på en utredning om teknisk och ekonomisk återvinningsbarhet av kritiska råmaterial kan medföra betydande kostnader och kräva en hög grad av expertkunskap. För små och medelstora företag, till exempel mindre tåkt, riskerar detta att utgöra en avsevärd administrativ och ekonomisk börda. Promemorian saknar en djupgående konsekvensanalys ur ett småföretagarperspektiv. För att ett sådant krav inte ska bli ett oproportionerligt hinder krävs ett omfattande och lättillgängligt stöd från myndigheterna i form av vägledning, mallar och rådgivning. Utan ett sådant stöd riskerar kravet att fungera som ett konkurrenshinder för mindre aktörer som saknar de specialistresurser som större bolag besitter.

Stärkt rättssäkerhet genom tydlig överklagandeprocess

Företagarna tillstyrker förslaget att förtydliga att beslut som fattas med direkt stöd av EU-förordningar ska kunna överklagas till mark- och miljödomstol. Det är en viktig princip som stärker företagets rättssäkerhet och garanterar att dessa ärenden prövas av en instans med specialistkompetens inom området.

André Nilsson
Näringspolitisk expert
Företagarna

Pernilla Norlin
Samhällspolitisk chef
Företagarna